

Вікторія Донченко
Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)

Віртуальна мобільність як форма інтернаціоналізації вищої освіти

***Анотація** Автор розкриває можливості використання інтернет технологій для підвищення рівня інтернаціоналізації вищої освіти, зокрема висвітлює зарубіжні практики віртуальних обмінів та колаборативного онлайн навчання.*

***Ключові слова:** інтернаціоналізація вищої освіти, віртуальна інтернаціоналізація, віртуальні програми обміну, колаборативне онлайн навчання*

***Abstract** The author explores the possibilities of using internet technologies to improve internationalization of education in Ukraine, namely focusing on virtual exchange programs abroad and collaborative international online learning.*

***Key words:** higher education internationalization, virtual internationalization, virtual exchange, collaborative international online learning*

Проблема зв'язків та взаємовпливу цифровізації вищої освіти та інтернаціоналізації не нова, однак в умовах пандемії питання можливостей використання інтернету для розвитку міжнародної діяльності університетів є надзвичайно актуальним. У час, коли реалізація традиційних видів міжнародної діяльності університетів, що включають фізичну мобільність, обмежуються, заклади вищої освіти у різних частинах світу шукають нові або розширюють існуючі можливості забезпечення інтернаціоналізації.

Дослідження процесу віртуальної інтернаціоналізації та можливостей віртуальної мобільності здійснювали такі зарубіжні науковці як Е. Брун, К. Шахтнер, У. Тайхлер та ін. Міжнародне співробітництво у процесі дистанційного навчання вивчали Д. Війар-Орубія, Б. Раджпал, М. Ванг та ін. Х. Де Віт розглядає інтеркультурне онлайн навчання як інноваційний підхід до інтернаціоналізації. Серед українських вчених дані проблеми висвітлювали Н. Данько, Н. Самойленко, К. Сімак та ін. Однак

питання віртуальної мобільності потребує поглибленого вивчення з метою подальшого покращення організаційного забезпечення та підвищення ефективності подібних проєктів.

Метою статті є висвітлення окремих можливостей віртуальних обмінів як форми інтернаціоналізації освіти.

Незважаючи на те, що міжнародна академічна мобільність та чисельність іноземних студентів вважаються основними видимими проявами інституційної інтернаціоналізації, провідні університети успішно впроваджують інші форми інтернаціоналізації [1]. Інтернаціоналізація вдома дає можливість набути міжнародного, інтеркультурного досвіду тим учасникам академічного середовища, які не мають змоги їхати за кордон. Інтернаціоналізація вдома - це цілеспрямована інтеграція міжнародного та інтеркультурного вимірів у формальне та неформальне навчання в контексті звичного для студентів навчального середовища.

Однією з поширених форм інтернаціоналізації є віртуальні обміни, що визначається як процес комунікації та взаємодії між окремими особами або групами осіб, які географічно розділені та/або різні за походженням, що здійснюється за підтримки педагогів чи фасилітаторів. Результатом віртуальних обмінів стає розвиток інтеркультурної, іншомовної та цифрової компетенцій, медіа грамотність, що підвищує конкурентоспроможність випускників на ринку праці.

Ознаками віртуальних обмінів є: поступовість (розтягнутість в часі); необхідність використання інтернет-технологій та обов'язкова технологічна підтримка; зв'язок "людина-людина" як основа взаємодії, студентоцентрованість та самостійність студента; педагогічний супровід керівника, викладача чи фасилітатора. У цю категорію програм не входять масові відкриті онлайн курси; дистанційне навчання; неконтрольоване навчання, що немає структури, віртуальна мобільність, яка має форму навчання за кордоном але не вимагає взаємодії зі студентами приймаючого університету; програми, що не мають педагогічного впливу, зокрема одиничні заходи, одноразові зустрічі тощо.

Згідно дослідженню, проведеному групою європейських науковців у рамках проєкту програми Еразмус EVOLVE,

Європейські заклади вищої освіти впроваджують віртуальні обміни при вивченні гуманітарних дисциплін, мистецтва, освіти, соціальних наук, журналістики. Однак, такі проекти до цього часу не є поширеним явищем і, найчастіше, виступають як ініціатива окремих викладачів [4].

Іншою поширеною формою міжнародної співпраці є колаборативне онлайн навчання, що передбачає взаємодію учасників навчального процесу з різних країн, спільну роботу над проектами як навчальними, так і прикладними, суспільнозначущими [3].

Віртуальні обміни ініціюються та проводяться викладачами за наявності продуктивного співробітництва з колегами за кордоном. Однак університети заохочують дані проекти та надають організаційну підтримку, зокрема допомагають вирішити технічні питання, проводять тренінги, що готують до подібної діяльності, надають фінансове забезпечення тощо.

Бар'єрами для впровадження міжнародних віртуальних обмінів є відсутність інтегрованих підходів до віртуальних обмінів, занованих на спільному розумінні та баченні. Хоча віртуальні обміни вважаються дешевим видом міжнародної діяльності, такі ініціативи не є безкоштовними і вимагають затрат часу та зусиль при розробці та впровадженні.

В умовах пандемії варто звернути увагу на можливість віртуальної мобільності як засобу інтернаціоналізації вищої освіти, адже це спосіб підтримувати міжнародні зв'язки, надати студентам змоги набувати нових вмій та розвивати компетенції необхідні для успішної життєдіяльності в глобалізованому світі.

Список використаних джерел

1. Bruhn E. (2017). Towards a Framework for virtual internationalization. *International Journal of E-learning and Distance Education*. 32(1).

2. Bruhn E. (2020). *Virtual Internationalization in Higher Education*. (Doctoral dissertation). Available at [https://www.academia.edu/44196720/Virtual Internationalization in Higher Education](https://www.academia.edu/44196720/Virtual_Internationalization_in_Higher_Education)

3. Guth, S. (2013). The COIL Institute for Globally Networked Learning in the Humanities. Final report. New York, NY: SUNY COIL Center.

4. Jager S., Nissen E., Helm F. (2019, March) Virtual Exchange as Innovative Practice across Europe Awareness and Use in Higher Education: EVOLVE Project Baseline Study.